Державний архів Сумської області

Головна контора Торгового дому "Харитоненко с сыном" у м. Суми м. Суми Сумського повіту Харківської губернії

ФОНД 235

Опис № 1

1868-1922 рр.

ПЕРЕДМОВА

«…Любіть Суми так, як я їх любив» - ці слова, про мальовниче місто над Пслом, у своєму заповіті написав відомий український діяч, меценат, найкрупніший підприємець Російської імперії XIX сторіччя та «батько» Сум – Іван Герасимович Харитоненко. Важко назвати людину, яка зробила б для міста більше, ніж Іван Герасимович, а продовжив справу батька і його син – Павло Іванович. Ще й досі сумчани користуються будівлями, спорудженими цією родиною, гуляють скверами посадженими трудолюбивими руками та пишаються містом, яке довгий час носило ім’я «цукрової імперії Європи».

Родина Харитоненків – найстаріший та найвідоміший рід Сум. Майбутній цукрозаводчик-мільйонер Іван Герасимович Харитоненко народився у 1820 р. п'ятим в родині державного селянина Герасима Омеляновича. Глава сім'ї тривалий час чумакував, виконував обов'язки волосного голови, і тільки наприкінці життя зміг стати купцем 3-ї гільдії. Садиба Харитоненків знаходилася як раз на так званому Великому шляху, що вів на південь. По ньому, довгою вервечкою, купці та селяни прямували на ярмарки. Тож, великий природний розум, нелегкий життєвий шлях та доля зробили з простого селянського парубка знаного підприємця.

Ще підлітком кмітливий Іван, прислухаючись до порад батька, зрозумів, що комерція це та справа, якій слід присвятити все своє життя, тому після навчання грамоті у місцевій церковнопарафіяльній школі хлопця відправляють на роботу у Курськ до купців Гладкова та Худокормова. Саме тут Іван засвоює свою «другу школу» - підприємницьку, працюючи звичайним конторником («конторник» - молодший службовець в конторі або іншому закладі; зазвичай на цю посаду брали кмітливих юнаків, які вчилися справі).

Курськ від Сум знаходився далеченько, але Герасим Омелянович не випадково обирає це місто. На початку XIX століття, Курськ стає крупним торговим та промисловим центром і остаточно втрачає прикордонне значення. У місті набуває розмаху розвиток харчової промисловості - мукомельної і цукрової. Остання і починає цікавити юного Івана.

У 1849-му році, маючи вже певний капітал та уже чималий життєвий досвід, Іван Герасимович переїздить до Сум на постійне місце проживання, оточуючи себе новими знайомими - однодумцями, зокрема, такими, як Дмитро Суханов, починає солідну справу. У квітні 1852 р. одружується з купецькою донькою, полькою за походженням, Наталією Лещинською. В шлюбі з нею Іван Герасимович мав єдиного сина Павла, який народився 5 січня 1853 року.

У дев'ятнадцятому столітті Суми були невеликим містом і, звичайно, купівельна спроможність його мешканців не задовольняла Харитоненка. Тому він вишукував більший прибуток. Володівши діловою жилкою, проте не маючи особливого капіталу, Іван Харитоненко шукав великих доходів і знайшов: на Сумщині скуповував цукор і на вигідних умовах постачав його до

Санкт-Петербурга, що дозволило нагромадити капітал, скупити у збанкрутілих поміщиків землі і засіяти перші сотні десятин цукровим буряком. Однак Харитоненко розумів, що без своїх заводів з переробки сировини справа не рухатиметься. Оскільки власники заводів на пайових частках брали левову долю цукру, тому на початку 1860-го року Іван Герасимович приймає рішення – вкласти весь свій капітал в будівництво власних підприємств. На диво, його неймовірні ризики були виправдані та дійсно принесли небувалі результати.

У 1860-х рр. Харитоненко заснував власний торговий дім «І.Г. Харитоненко з сином», головна контора якого знаходилась у Сумах. В цій головній своїй конторі працювало лише 12 чоловік, разом з самим Харитоненком та прибиральницею.

Після скасування кріпосного права в 1861-му році, скуповує ще землі, набирає вільних селян на обробіток цукрового буряка, орендує землю у поміщиків. Будучи обізнаним у всіх економічних і технічних новинках галузі Іван Герасимович був першим у краї, хто відділив виробництво цукру-піску від цукру-рафінаду. В один з найбільш врожайних для цукрового буряка сезонів, Харитоненко під дуже високі відсотки взяв у банку кредит і закупив цукор всіх заводів від Сум до Бєлгорода та Харкова. Взимку купці-оптовики були змушені платити за цукор ту ціну, за яку Харитоненку було вигідно його продавати. Цей приклад говорить про блискучі здібності Івана Герасимовича до підприємницької діяльності.

У 1866-му році Харитоненко будує свій особистий завод на хуторі Кияниця Сумського повіту та облаштовує його найсучаснішою технікою.

Уже 1869 р. у Сумах з’являється найбільший цукровий завод, названий пізніше на честь сина Павловським. Цього ж року Харитоненко входить у п’ятірку найвідоміших підприємців Росії. Наприкінці 1880-х рр., ставши керівником утвореного ним цукрового синдикату, Іван Герасимович володіє 6 великими цукровими та рафінадним заводами, до того ж ще 2 заводи він бере в оренду. Для життя підприємець купує 2 досить великих маєтки: у Харківській та Курській губерніях. Йому належать близько 40 тис. десятин землі, ще 18 тис. — перебувають в оренді. На своїх промислових підприємствах Харитоненко створює робочі місця для близько 5 тис. робітників.

Маючи такі великі потужності «Цукровий магнат» забезпечував солодким піском не лише внутрішній ринок, але й закордон: Іран, Туреччину, Китай, навіть Німеччину і Австро-Угорщину. Продукція його заводів відзначалася високою якістю і неодноразово отримувала найвищі нагороди на вітчизняних та міжнародних виставках. Представництва торгового дому розміщувались у Москві, Баку, Томську, Владивостоці та за кордоном (Туреччина, Персія). Загалом, Торговий дім Харитоненка налічував 279 контор.

18 листопада 1867 р. Іван Герасимович здобуває нове звання і значний виклик - міський голова Сум. Тепер він відповідальний не лише за своїх робітників та їх родини, від нього залежатиме благополуччя жителів Сум. Починається масштабна розбудова міста і покрокове вирішення нагальних питань для сумчан.

Підприємець завжди з гордістю відзначав своє ставлення до рідного краю, тому більшість будівель Сум другої половини XIX століття були споруджені саме на його кошти. Завдяки Харитоненку, повітове місто перетворилося на центр довершених архітектурних споруд. На сумських дорогах нарешті з'являється бруківка, будуються мости, споруджується ринок з мурованими лавками і критою платформою, влаштовується електричне освітлення.

Господарська діяльність у Сумській, Харківській, Полтавській і Курській губерніях ставить його в одне з перших місць по виробництву цукру в країні. Йому надається титул дійсного статського радника. У Сумському повіті Харитоненко був відомою впливовою діловою людиною, другою після Терещенка. Незважаючи на великі прибутки, він жив досить скромно, пам'ятаючи про дитячу гірку нужду. Тому, при кожному новому підприємстві, майже завжди організовував школи чи лікарні для робітників та їх дітей.

У 1873-му році Харитоненко виділяє кошти на будівництво реального училища в Сумах та затверджує в ньому стипендію для вихідців з села Нижня Сироватка. У 1880-му будує в Миколаївці, що на Сумщині, найбільший цукровий завод, на якому працює 800 чоловік. В економії вирощувалися хліб, цукрові буряки, городина. Сівба велася ручними сівалками, збирання врожаю - теж вручну. Але втрат на полях не було, економія давала значні прибутки. У 1884-му році в селі Мурафа, неподалік Красного Кута (Харківська область), теж з'являється цукровий завод. Харитоненко купує землі, відкриває економію і називає її Оленівською на честь старшої онучки Оленки.

У тому ж році на піщаних берегах річки Мерчик у вікових дібровах було закладено парк, виросли маєтки, монументальний манеж, оранжерея, ряд господарських приміщень. Садибу назвали Наталівкою - на честь молодшої онучки Харитоненка Наталки.

У 1880-і рр. Іван Харитоненко обирається піклувальником Харківського університету, де на його гроші (близько 100 000 рублів) у 1885 році був побудований триповерховий корпус студентського гуртожитку на 150 чоловік, затверджує 20 стипендій найкращим студентам по 300 рублів кожна. Аж до Великої Вітчизняної війни тут розташовувався головний корпус медичного інституту.

Та найголовніша подія 1885 року цього року - відкриття "Александровского крестьянского сельскохозяйственного банка", який видає кредити селянам всього під 5 відсотків. Пояснюючи це, Іван Герасимович говорив: "Бог дал мне средства проявить, хотя в скромной доле, мои симпатии

тому люду, к которому я имею счастье принадлежать и между которым прошло мое детство".

У 1887-му році в Харкові він виділяє 15 тисяч рублів на будівництво зразкової двокласної школи і, після цього, подібних "харитоновських" шкіл по губернії виросло ще чимало. В цьому ж році на з'їзді цукрозаводчиків по ініціативі Харитоненка створюється цукровий синдикат з 203 заводів по всій Російській імперії.

У Сумах, у 1888 р. Іван Герасимович разом зі дружиною Наталією Максимівною заснували дитячий притулок для дівчат-сиріт з багатодітних купецьких і міщанських родин та сиріт, причому жертвує на це частину своєї садиби. У триповерховому будинку навчалося до 60 дівчат, які з 16-17 років виходили звідси гувернантками, економками та модистками на службу в багаті сім'ї. Коштом підприємців були побудовані нові приміщення Сумського, Харківського і Куп'янського духовних училищ. У рідному селі Нижня Сироватка він влаштував нову церкву Св. Тихона, витративши на це 70 тис. руб.

Завод, орні землі, луки, лісові угіддя Харитоненко передає у володіння синові - Павлу Івановичу, бо на цей час у старого було в Богодухівському, Охтирському, Лебединському повітах близько 33 тисячі десятин землі і майже дві тисячі десятин лісу. Нелегко поратись на таких просторах, до того ж, інші цукрові заводи, економії, млини теж потребували сили і наснаги. За 26 років Іван Харитоненко збільшив виробництво цукрової сировини та її переробку у 18 разів. Його заслуги в розвитку цукрової промисловості були відзначені орденами Св. Володимира II ступеня і Св. Станіслава I ступеня. Цар не дуже жалував нагородами промисловців, та Харитоненко заслужив цього.

Восени 1891-го року Іван Герасимович несподівано захворів, а 30-го листопада помер. Сумчани визнали, що це була могутня ділова людина. Тому й вирішили на народні кошти побудувати йому пам'ятник. Але коштів виявилося замало. Потрібна була підтримка царя, але в коштах було відмовлено по причині, що Харитоненко – не дворянин. Будівництво пам'ятника розпочалося тільки після того, як Харитоненку-меншому, після указу государя Миколи II, було надано дворянського сану, – відкриття пам'ятника відбулося 1-го жовтня 1899-го року. Та, в 1924-му році, його стягли, не рахуючись, що пам'ятник народний, що його будували гуртом мешканці міста. Робітники колишнього заводу Харитоненка відмовилися переплавляти бронзову фігуру підприємця-мецената. Та, врешті, все ж таки переплавили...

На момент смерті Івана Герасимовича його сину Павлу Харитоненку було 38 років. Павло був досить освіченою людиною та гарним підприємцем. Він вже з юнацьких років допомагав батькові у розбудові цукрової імперії Харитоненків, куди згодом увійшли сім цукрових та один рафінадний заводи.

Після смерті батька у спадок до Павла Івановича перейшло понад 70 тисяч десятин в Харківській, Курській, Чернігівській та Полтавській губерніях.

Скарбниця, яку залишив Іван Герасимович дружині й дітям, складала більше мільйона готівкою та на сотні мільйонів рухомого і нерухомого майна. Павло Іванович добудовує в Сумах Троїцьку церкву, дитячу лікарню, школу для сиріт і багатодітних сімей. На його пожертвування в Московській консерваторії отримують освіту 20 студентів, будується пам'ятник Богдану Хмельницькому в Києві, а в 1910-му році - перший в Сумах бетонний міст. В 1893-94-х роках відкриваються три дослідних поля по вирощуванні нових сортів цукрового буряка. Врожайність досягала 450-530 центнерів з гектара. На всіх цукрових заводах впроваджувались найсучасніші на ті часи технології, завозилась імпортна техніка, діяли найсприятливіші для виробництва правила внутрішнього розпорядку. Ось така цікава, особливо як для нашого часу, інструкція: «Воспрещается старостам и смотрителям за работами Павловского сахарорафинадного завода заставлять рабочих исполнять работы, не относящиеся к заводскому делу, а также принимать от рабочих какие-либо подарки и всякие угощения (в особенности водкой). Замеченные в подобных поступках старосты и смотрители за работами будут строго наказаны. (м. Суми, травень 1903 р. Директор заводу А. Кривер).

Але окрім спадкових маєтків П.І. Харитоненко купував нові землі та розширював вже діючу цукрову промисловість. Наприклад, у селах Куянівка, Степанівка, Гребениківка, Угроїди, Великий Бобрик, що нині знаходяться на Сумщині та в селі Парафіївка (зараз це Ічнянський район Чернігівщини) було орендовано цукрові заводи. Побудувавши залізницю від Сум до Бєлгорода, у період з 1898 по 1901 роки — Харитоненко обіймав посаду одного з директорів правління АТ Бєлгород-Сумської залізниці. Також Павло Іванович був почесним членом головного правління Всеросійського товариства цукрозаводчиків і керував його сумською конторою.

На банківському рахунку Павла Харитоненка у 1914 році нараховувалося близько 60 млн карбованців, а кредитна лінія у Державному банку Російської імперії становила понад 9 млн рублів.

У 1897-му році Павло Іванович за мільйон купує у Тарновських знамениту Качанівку. Повністю реконструювавши цей завод, він називає його, в честь своєї доньки Олени, Оленівською цукроварнею. У 1907-му році в Сумах майже повністю згорів Павлівський рафінадний завод, та, дякуючи кредитам, капіталам і зв'язкам, Харитоненко повністю його відбудовує. На будівництво Сумського кадетського містечка, що не мало собі рівні по всій імперії, виділяє 1,5 мільйона рублів.

На відміну від батька син мав нахил і любов до живої природи, культури, мистецтва. У Харитоненків була зібрана значна колекція картин. Московський маєток мав близько 60 полотен західних художників, більше сотні російських. У Наталівці зібрання налічувало майже двісті творів. У Пархомівському

маєтку - така ж кількість. Великий меценат і знавець мистецтв Павло Харитоненко був особисто знайомий з багатьма художниками чого часу. Вони на запрошення не раз відвідували його Московський та Наталівський маєтки. Харитоненко виношував навіть ідею створення музею-галереї з приватного зібрання, як це зробили брати Третьякови. Але доля розпорядилася інакше. Після революції картини розкидали по музеях та Ермітажу. До Сум Харитоненко запросив найкращих фотографів, які зробили більше, ніж 300 фотографій улюбленого ним міста. Говорять, що цей альбом був його гордістю і нічого подібного не було в жодного, навіть столичного, поміщика.

Дружина Павла Івановича - Віра Андріївна, була також великою прихильницею культури і мистецтва. По її клопотанню Харитоненко в 1913-му році перетворює Наталівський притулок для сиріт в приватну жіночу вчительську семінарію - першу і єдину на Україні. У садибі, де майже весь час жила, постійно показувала гостям свої зібрання. Тут діяв театр харківських і київських навчальних закладів, запрошувала студентів, платила їм, забезпечувала всім необхідним, навіть одягом. Ті двічі на тиждень ставили вистави, музичні концерти. Серед них були здібні скрипалі, піаністи, бандуристи. В монументальному манежі проводилися кінно-спортивні змагання, влаштовувалися обіди й вечері, набагато розкішніші, ніж у столичних капіталістів. Доброта й щедрість завжди були присутні у цій садибі.

Прибутки Харитоненки отримували мільйонні, тому не шкодували коштів на дрібниці для своїх робітників. Від того більшість з них була задоволена своїми господарями, хоча платня робітників цукрових заводів та економії була вже не така й висока - скажімо, на транспортуванні жому за місяць робітник отримував 7-12 карбованців. На них можна було придбати в ті часи добрі чоботи, кожуха та двох-трьох поросят.

У 1914-му році Харитоненкам належало 10 цукрових заводів, 60 мільйонів капіталу та 70 тисяч десятин землі. На гербі роду Харитоненків з'являється гордий лозунг - "Трудом возвышаюсь".

Та стан здоров'я з кожним днем все погіршувався. Із Сум він приїхав зовсім хворим у Наталівку, до дружини. Лікарі визнали відкриту форму туберкульозу. У церкві, збудованій ним же в садибі, було відправлено службу по померлому, а потім покійного кіньми відвезли до залізничної станції Гути. Сотні людей проводжали Харитоненка в останню путь. На залізничній станції Губарівка труну небіжчика помістили на платформу, всипану квітами, й повезли до Сум.

Віра Андріївна після смерті чоловіка взяла управління величезними багатствами на свої плечі. Та нестабільне становище в державі, революція і громадянська війна змусили Харитоненків залишити землі, заводи й маєтки новому режиму.

Син, Іван Павлович, у 1924-му році застрелився в Мюнхені, цим поховавши всі надії на відродження добрих справ Харитоненків. Згодом померла й Віра Андріївна.

В 1996-му році пам'ятник Харитоненку-старшому, виконаний по ескізам столітньої давності, знову повернувся на своє законне місце.

* * *

Терміни, які зустрічаються в описі та документах:

Баланс-брутто - це баланс, що включає в себе регулюючі рахунки; баланс-нетто - це баланс, з якого ці рахунки виключені. Баланс-нетто правильніше відображає майнове становище фірми, а баланс-брутто - систему поточних відносин всередині фірми.

Берковці - ця велика міра ваги, вживалася в оптовій торгівлі переважно для зважування воску, меду і т.д. Походить слово від назви острова Бйорк. Так називалася міра ваги в 10 пудів, як раз стандартна бочка з воском, яку одна людина могла закотити на купецьку човен, що пливе на цей самий острів. (163,8 кг). Кількість цукру з одного берківця (10 пудів) буряків збільшилась з 1830 р. до початку 90-х років у вісім з половиною раз (Історія України, І, 1953, 501).

* * *

У 2018 році проведено науково-технічну обробку документів постійного терміну зберігання фонду, вдосконалення та переробку опису. На впорядковані документи складено опис справ постійного зберігання за 1868-1922 роки на 212 справ. Справи в опису систематизовані за датами. Старий інвентарний опис взятий на облік та включений в опис під №212.

Фонд містить книги Головної контори Харитоненка, касові, балансові, інвентарні та розрахункові книги, товарні книги, облікові книги економій, оборотні відомості, відомості про посіви тощо.

В опису відредаговані заголовки та номери справ, уточнені крайні роки документів та кількість аркушів, опис передруковано, складено перевідну таблицю шифрів, історичну довідку, акт перероблення опису архівного фонду.

Провідний архівіст
відділу зберігання, обліку
та довідкового апарату О.В. Андрющенко

Головна контора Торгового дому
"Харитоненко с сыном"
у м. Суми
м. Суми Сумського повіту
Харківської губернії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Державного архіву
Сумської області
_____Ю.О. Олійник
_____2018

Фонд 235

ОПИС № 1
справ постійного зберігання
за 1868-1922 роки

№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи (тому, частини)	Крайні дати документів справи	Кількість аркушів у справі	Примітки
1	2	3	4	5	6
1.		Книга особових рахунків Головної контори П.І. Харитоненка	грудень 1868-березень 1869	327	
2.		Касова книга Головної контори І.Г. Харитоненка	01.01.1869-31.03.1871	99	
3.		Книга рахунків цукру по Головній конторі І.Г. Харитоненка	01.09.1869-31.08.1870	88	
4.		Товарна книга Головної контори І.Г. Харитоненка	вересень 1869-серпень 1870	50	
5.		Рахунки утримання дому Харитоненка в селі Наталівка. Вибірка витрат на бурякоцукрове виробництво по заводах Харитоненка. Листування між цукрозаводчиками з питань збуту цукру	15.03.1870-26.10.1914	65	
6.		Головна книга контори І.Г. Харитоненка	вересень 1871-серпень 1874	222	
7.		Розрахункова книга заводів та економій Головної контори І.Г. Харитоненка	вересень 1871-1872	141	

1	2	3	4	5	6
8.		Розрахункова книга особових рахунків Головної контори І.Г. Харитоненка	вересень 1871-серпень 1872	173	
9.		Головна книга контори П.І. Харитоненка	вересень 1872-серпень 1873	205	
10.		Касова книга Головної контори П.І. Харитоненка	1872-1873	220	
11.		Оборотні відомості дебіторів	1872-1873	72	
12.		Головна книга контори П.І. Харитоненка	1873-1874	134	
13.		Касова книга Головної контори І.Г. Харитоненка	вересень 1873-серпень 1874	57	
14.		Книга рахунків посадових осіб Головної контори І.Г. Харитоненка	1873-1873	34	
15.		Підсумковий баланс Славгородських економій. Відомості про вартість обробки 1 десятини бурякових плантацій. Списки робітників та службовців Янківського цукрового заводу та економій	10.08.1873-03.03.1889	61	
16.		Ярмаркова книга Головної контори П.І. Харитоненка	1874-1875	118	
17.		Книга рахунків товарів та матеріалів Головної контори П.І. Харитоненка	1874-1875	240	
18.		Книга рахунків Головної контори П.І. Харитоненка	1874-1875	145	
19.		Розрахункова книга Головної контори П.І. Харитоненка	1874-1875	185	
20.		Головна книга контори П.І. Харитоненка	1875-1876	245	
21.		Касова книга Головної контори П.І. Харитоненка	1875-1876	62	

1	2	3	4	5	6
22.		Баланс основних коштів	1875-1876	127	
23.		Головна книга контори П.І. Харитоненка	1876-1877	125	
24.		Звіт Шпилівського лісництва Головної контори П.І. Харитоненка за березень 1877 року	березень 1877	13	
25.		Розрахункова книга заводів, економій та лісництв Головної контори П.І. Харитоненка	01.09.1877	8	
26.		Відомості про виробництво цукру та посіви буряку	1877-01.06.1888	15	
27.		Книга рахунків посадових осіб Головної контори П.І. Харитоненка	1881-1882	55	
28.		Рахунки витрат на будівництво колодязів та будинку П.І. Харитоненка в селі Наталівка	08.05.1882-21.08.1884	11	
29.		Рахунки обробки бурякових плантацій Червоноярузького та Пархомівського маєтків І.Г. Харитоненка	01.07.1883-01.11.1883	26	
30.		Книга рахунків Миколаївської економії М.Н. Калугіної	квітень 1884-березень 1885	15	
31.		Звітна книга Головної контори П.І. Харитоненка	1883-1884	81	
32.		Вартість обробки бурякових плантацій на 01 липня 1884 року по розрахунку на 1 десятину	01.07.1884-01.11.1884	53	
33.		Відомості про урожай буряку, роботу бурякоцукрових заводів та сівозміну по економіях Харитоненко	16.06.1885-15.10.1901	112	
34.		Рахунки вартості бурякових плантацій в маєтках Харитоненко	01.07.1885-01.11.1885	43	

1	2	3	4	5	6
35.		Товарна книга Головної контори Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	1885-1886	75	
36.		Брутто-баланс Головної контори Торгового дому І.Г. Харитоненка	01.09.1886-01.09.1887	8	
37.		Рахунки витрат на обробку бурякоцукрових плантацій	16.10.1886	55	
38.		Книга рахунків Головної контори П.І. Харитоненка	1886-1887	76	
39.		Відомість про вартість обробки 1 десятини бурякових плантацій П.И. Харитоненка	01.03.1887-01.11.1887	3	
40.		Рахунки вартості обробки плантацій цукрового буряку	01.07.1887-01.11.1887	88	
41.		Товарна книга Головної контори Торгового дому І.Г. Харитоненка	1887-1888	79	
42.		Відомості про вартість обробки бурякових плантацій в економіях Харитоненко	01.03.1888-1889	6	
43.		Балансова книга Миколаївської економії М.Н. Калугиної	01.05.1888-21.05.1889	42	
44.		Інвентарний опис майна та реманенту по маєтках П.І. Харитоненка	01.05.1888-21.05.1888	42	
45.		Договори, укладені між купцями та міщанами про здачу в орендне користування нерухомого майна Свідоцтва на право придбання нерухомого майна у південно-західному краї	18.10.1888-18.01.1896	47	
46.		Товарна книга Головної контори Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	1888-1889	90	
47.		Книга записів страхування майна Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	01.09.1889-23.09.1890	54	

1	2	3	4	5	6
48.		Відомості про накладання рахунків у посадових осіб	01.09.1889-01.09.1890	13	
49.		Брутто-баланс Головної контори Торгового дому І.Г. Харитоненка	01.09.1889-01.09.1890	9	
50.		Копії підсумків з журналів виробництв цукроваріння за період 1889-1890 рр.	01.09.1889-1890	3	
51.		Рахунки вартості посіву бурякових плантацій по маєтках П.І. Харитоненка	1889-10.11.1892	115	
52.		Договір між цукрозаводчиками про порядок вивозу цукру за кордон. Доручення П.І. Харитоненко, надані Володимиру Борисовичу Віленському на право ведення судових справ	30.03.1890-06.06.1908	16	
53.		Журнал Головної контори П.І. Харитоненка	вересень 1890-серпень 1891	113	
54.		Книга обліку замовлень Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	27.10.1890-серпень 1891	43	
55.		Рахунки вартості бурякових плантацій економій І.Г. Харитоненко	листопад 1890	59	
56.		Балансова книга Миколаївської економії М.Н. Калугіної	1890-1891	58	
57.		Балансовий зошит до головної книги Миколаївської економії М.Н. Калугіної	квітень 1890-березень 1891	13	
58.		Список плантаторів Янківського, Червоноярузького, Ржавського, Наталівського, Пархомівського, Іванівського, Віринського бурякоцукрових заводів	18.03.1890-20.03.1901	39	

1	2	3	4	5	6
59.		Стан особових рахунків Головної контори Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	01.09.1891-01.09.1892	48	
60.		Рахунки обробки бурякових плантацій та посіву хлібу Торгового дому Харитоненко	04.07.1892-12.11.1892	131	
61.		Договори про здачу в орендне користування майна графа Клейнмихеля П.І. Харитоненку	22.02.1895-03.11.1911	20	
62.		Граничні розміри виробництв цукрових заводів Харитоненко	1895-1902	14	
63.		Інструкція про профілактичні заходи проти тифу. Рахунки ремонту по Степанівському цукрозаводу. Відомості про вартість утримання Пархомівської лікарні	16.01.1898-01.06.1909	38	
64.		Рахунок витрат та прибутків Янково-Рябинівської економії Головної контори Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	[1898]	4	
65.		Брутто-баланс Головної контори Торгового дому І.Г. Харитоненка	01.09.1899-01.09.1900	6	
66.		Відомості про кількість витрат на меліоративні роботи, утримання робітників та господарств маєтків П.І. Харитоненка	1899-1912	29	
67.		Книга запису страхування майна Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	01.09.1888-26.08.1890	53	
68.		Балансова книга Миколаївської економії М.Н. Калугіної	1891-1892	94	
69.		Відомості про вартість посіву та збирання 1 десятини цукрового буряку	1899-1911	15	
70.		Бухгалтерські звіти лісництв	1900	8	

1	2	3	4	5	6
71.		Книги особових рахунків робітників Головної контори Харитоненко	01.03.1900-01.03.1901	28	
72.		Відомості про вартість переробки 1-го берковця цукрового буряку на цукрових заводах П.І. Харитоненка	01.09.1900	6	
73.		Облік бурякоцукрового виробництва на цукрових заводах П.І. Харитоненка за вересень 1900 р.	вересень 1900	24	
74.		Облік бурякоцукрового виробництва на цукрових заводах П.И. Харитоненка	жовтень 1900	25	
75.		Відомості про земські повинності по цукрових заводах П.І. Харитоненка	1900-03.07.1907	25	
76.		Журнал загальної присутності Харківської казенної палати з питань звітів бурякоцукрових заводів. Акти визначення продуктивності цукрових заводів Харитоненко. Листування між цукрозаводчиками з питань збуту цукру	23.12.1900-01.12.1914	188	
77.		Звіт про діяльність цукрових заводів П.І. Харитоненка за період 1900-1901 рр.	1900-30.06.1915	7	
78.		Постанови чергових зборів (1883 р.) товариства взаємного кредиту. Інструкція про міри боротьби з гусеницею. Відомості про штучні добрива, про врожаї цукрового буряку в маєтках Харитоненко. Журнал про хід робіт в селекційній лабораторії	10.02.1901-01.01.1904	116	
79.		Облік бурякоцукрового виробництва по заводах П.І. Харитоненка	вересень 1901-вересень 1901	25	

1	2	3	4	5	6
80.		Облік бурякоцукрового виробництва по заводах П.І. Харитоненка за жовтень 1901 р.	жовтень 1901	24	
81.		Відомості про врожай та якість цукрового буряку по Степанівському та Пархомівському цукрових заводах	1901-14.01.1908	17	
82.		Відомості про кількість відпрацьованих робочих днів за сезон цукроваріння	1901	20	
83.		Річні витрати по балансах та основних рахунках лісництв	1902-1903	83	
84.		Кошторис передбачуваних споруд капітальних та поточних ремонтів по заводах та маєтках П.І. Харитоненка	1901-1902	15	
85.		Облік бурякоцукрового виробництва по цукрових заводах П.І. Харитоненка	11.10.1901-21.11.1901	4	
86.		Опис машин, знаряддя та різних речей, які знаходяться на зберіганні при заводах	1901	6	
87.		Баланс заводів, маєтків та лісництв Торгового дому І.Г. Харитоненка	01.09.1902-01.08.1903	6	
88.		Відомості про землі лігоспзаводів та будівлі П.І. Харитоненка	01.03.1903	99	
89.		Відомості про землі, ліси та будівлі П.І. Харитоненка	1903	241	
90.		Баланси оборотних коштів	1903	79	
91.		Баланси оборотних коштів	31.08.1904	129	

1	2	3	4	5	6
92.		Облік вартості бурякових плантацій на 1 десятину по всіх маєтках П.І. Харитоненка	01.08.1905	5	
93.		Відомості про обробку бурякових плантацій П.І. Харитоненка	30.03.1905-22.06.1905	38	
94.		Статистика кількості виробленого цукрового піску на заводах П.І. Харитоненка за період 1905-1911 рр.	1905-1911	6	
95.		Статистичні звіти Парафіївського маєтку	10.01.1906-08.03.1907	441	
96.		Відношення цукрозаводчиків в Головну контору Харитоненка з питань купівлі та продажу цукру	09.02.1906-05.08.1908	116	
97.		Книга особових рахунків Торгового дому Харитоненко	01.09.1906-01.09.1907	12	
98.		Листування директорів заводів з Головною конторою Харитоненко по адміністративно-господарським питанням	09.09.1906-26.06.1907	166	
99.		Оборотні відомості по основним та допоміжним коштам	1906-1907	62	
100.		Оборотні відомості по основним та допоміжним коштам	01.09.1907-серпень 1908	108	
101.		Рахунки товарів Харківської контори П.І. Харитоненка	01.09.1907-01.08.1908	12	
102.		Характеристики бурякових плантацій	1906	51	
103.		Списки племінної худоби по економіях	1907	24	
104.		Перевірочні описи маєтків	1908	49	

1	2	3	4	5	6
105.		Відомості про стан особових рахунків Головної контори Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	01.09.1907-01.09.1908	61	
106.		Відношення Головного управління маєтками та заводами графа Клейнмихеля, власників цукрозаводів та маєтків про продаж цукру Торговому дому Харитоненко	1907-1908	61	
107.		Інвентарна книга Головної контори Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	01.08.1907-31.08.1909	131	
108.		Листування Головного управління заводів та маєтків Харитоненко з другими заводами про купівлю та продаж цукру	02.11.1907-29.01.1909	42	
109.		Інвентаризаційні відомості про майно, яке прийшло у непридатність	01.03.1908-1909	37	
110.		Відомості про посів цукрового буряку та ярових хлібів по маєтках П.І. Харитоненка	26.03.1908	4	
111.		Попередній облік вартості орання землі паровими плугами	01.11.1908-10.09.1909	99	
112.		Відомості про експорт цукру піску і рафінаду	20.06.1905-18.06.1909	42	
113.		Відомості про кількість залишених насаджень цукрового буряку	1908	4	
114.		Посівний список по маєтках П.І. Харитоненка	1908	4	
115.		Облік вартості маточних бурякових плантацій по маєтках та економіях	01.11.1908	90	

1	2	3	4	5	6
116.		Оціночні відомості лісосік, призначених для вирубки на десятиріччя 1908-1917 рр. по всіх лісництвах	1908	394	
117.		Статистичні відомості про витрати на ремонт машин та будівель, зовнішніх споруд по бурякоцукровим заводам	16.03.1908-08.02.1910	50	
118.		Касовий бюджет маєтків Харитоненко	11.01.1909-16.01.1909	86	
119.		Списки селян, які внесли задатки за оренду земель. Виписки сальдо копачів буряку	01.03.1909	57	
120.		Описи, рахунки обладнання та матеріалів по цукрових заводах	1909-1910	57	
121.		Витяги з контрактів, договорів та умов на оренду земель по маєтках	01.03.1909	57	
122.		Відомості про землю під посіви, віддану в оренду в маєтках П.І. Харитоненка	04.09.1909-22.11.1909	30	
123.		Характеристика хлібних посівів по маєтках П.І. Харитоненка	13.11.1909-14.12.1909	87	
124.		Рахунок витрат на бурякоцукрове виробництво	1909-1910	11	
125.		Статистичні відомості про здійснені витрати на ремонти та капітальні споруди на Циглерівському цукровому заводі	01.02.1909-13.01.1911	53	
126.		Касова книга	січень 1910-грудень 1910	35	
127.		Звіт по лісництву П.І. Харитоненка	01.03.1910-01.03.1911	14	
128.		Експлікації планів маєтків П.І. Харитоненка	17.03.1910-29.01.1910	69	

1	2	3	4	5	6
129.		Табель робітників	березень 1910-травень 1910	16	
130.		Відомості про вартість переробки 1 берковця буряку	жовтень 1910	3	
131.		Протокол та акт огляду Угроїдського цукрового заводу	жовтень 1910-04.03.1911	6	
132.		Відомості про виробництво цукру бурякоцукровими заводами П.І. Харитоненка	10.11.1910-01.01.1911	12	
133.		Річні кошториси маєтків та економій	09.03.1910-20.091911	623	
134.		Касовий бюджет маєтків	1910-1911	302	
135.		Річні кошториси економій П.І. Харитоненка	30.01.1911-04.03.1912	844	
136.		Книга матеріальних кошторисів маєтків П.І. Харитоненка	27.02.1911-06.03.1911	190	
137.		Відомості про кількість десятин здійснених посівів по маєтках П.І. Харитоненка	18.05.1911-18.06.1911	48	
138.		Договір, укладений майстром ваг Недзельским з конторою Павлівського рафінадного заводу про ремонт ваг	05.07.1911-11.01.1917	14	
139.		Відомості про вартість утримання робочої худоби по маєтках Харитоненко	1911-1912	21	
140.		Контрольна книга Сумського агентства Першого російського страхового товариства по страхуванню цукрових заводів П.І. Харитоненка	1911	51	
141.		Відомості про продаж земельних ділянок по маєтках	1911-1913	39	
142.		Описи споруд по маєтках	1913	38	

1	2	3	4	5	6
143.		Матеріальні кошториси маєтків П.І. Харитоненка	03.02.1912-19.04.1913	203	
144.		Відомості про витрати будівельних матеріалів і коштів на ремонт домобудівель контори Харитоненко	22.02.1912	42	
145.		Списки книг при Іванівській сільськогосподарській дослідній станції та при конторі Парафіївського маєтку	08.02.1912	13	
146.		Стан особових рахунків Головної контори Торгового дому Харитоненка з сином	01.09.1912-01.08.1913	193	
147.		Книга обліку вартості бурякових плантацій в маєтках П.І. Харитоненка	07.12.1912-04.01.1913	185	
148.		Відомості про врожай цукрового буряку та прибутки з маєтків Харитоненка. Попередній касовий бюджет на Карасівському маєтку. Список уповноважених лікарняної каси	23.01.1912-04.12.19016	192	
149.		Загальний річний кошторис по економії П.І. Харитоненка	10.02.1913-09.03.1913	480	
150.		Списки сільськогосподарських машин по маєтках Харитоненко	10.02.1913-15.11.1913	26	
151.		Листування Головної контори Суханових з головною конторою Харитоненко з питань продажу та купівлі цукрового піску	22.02.1913-10.01.1915	32	
152.		Протоколи наради учасників угоди по контрактації плантаторського буряку	11.03.1913-30.10.1914		

1	2	3	4	5	6
153.		Касовий бюджет Миколаївського, Наталівського, Червоноярузького, Пархомівського маєтків. Місячні звіти про виконання бюджету по маєтках Харитоненко	03.06.1913-12.01.1914	70	
154.		Книга замовлень	19.09.1913-21.12.1914	50	
155.		Контрольна книга Сумського агентства Першого російського страхового товариства по страхуванню заводів Харитоненко	1913	35	
156.		Відомості про виробництво рафінадних заводів та рух рафінаду. Кошториси на ремонт Червоноярузької залізничної гілки. Товарні кошториси Московської контори Харитоненко	24.01.1914-07.01.1917	165	
157.		Загальний річний кошторис Олексіївської економії та Наталівського маєтку П.І. Харитоненка	03.02.1914-25.02.1914	531	
158.		Загальні річні кошториси Миколаївського, Угроїдського, Червоноярузького маєтків	12.02.1914	264	
159.		Доповідь по ревізії Угроїдського, Червоноярузького та Карасівського маєтків Харитоненка	07.03.1914-06.05.1914	26	
160.		Відомості обліку сільськогосподарських продуктів та фуражу, призначених на страхування по маєтках Харитоненко	20.06.1914-05.06.1918	233	

1	2	3	4	5	6
161.		Кошторис на утримання стайні в Москві. Списки коней, зданих по мобілізації у війська з Пархомівського та Червоноярузьких маєтків	26.07.1914-12.08.1914	12	
162.		Відомості про виконання грошових бюджетів маєтків П.І. Харитоненка	01.08.1914-01.09.1914	5	
163.		Характеристика бурякових плантацій маєтків П.І. Харитоненка	04.08.1914-22.09.1914	208	
164.		Загальні відомості про врожай хлібів по всіх маєтках П.І. Харитоненка	11.09.1914-12.03.1915	172	
165.		Головна книга Томської контори Торгового дому І.Г. Харитоненка	вересень 1914	45	
166.		Відомості про врожай насіння бурякових трав'яних та різних рослин по маєтках П.І. Харитоненка	30.09.1914-03.12.1914	88	
167.		Відомості про копання та перевезення буряку в Парафіївському маєтку П.І. Харитоненка	22.10.1914-29.11.1918	14	
168.		Облік вартості оранки паровими плугами по маєтках П.І. Харитоненка	22.10.1914	59	
169.		Рахунок Сумської молочної ферми П.І. Харитоненка	03.12.1914-05.09.1915	86	
170.		План вирубки та розробки лісів в лісових дачах П.І. Харитоненка	1914-1915	2	
171.		Пояснювальна записка про виконання духовного заповіту П.І. Харитоненка	1914-1916	22	
172.		Касові звіти по маєтках П.І. Харитоненка	12.01.1915-04.08.1915	84	
173.		Відомості про продаж цукру	січень 1915	6	

1	2	3	4	5	6
174.		Книги обліку реманенту по всіх маєтках П.І. Харитоненка	01.03.1915	178	
175.		Відомості про копання та перевезення буряку в маєтках П.І. Харитоненка	01.09.1915-30.12.1915	93	
176.		Книга обліку перехідних сум по Торговому дому І.Г. Харитоненка з сином	01.09.1915-01.08.1916	13	
177.		Баланс рахунків Головної книги Владивостоцької контори Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	вересень 1915	22	
178.		Баланс рахунків Головної книги Владивостоцької контори Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином за жовтень 1915 р.	жовтень 1915	18	
179.		Кошториси, акти по залізничним перевезенням та утриманню заводських станційних колій	04.11.1915-18.06.1918	74	
180.		Витяги з контрактів, договорів, умов на оренду земель по маєтках	1916	86	
181.		Загальний річний кошторис за період 1915-1916 рр.	1915-1916	42	
182.		Витяг накладених та інкасаторських платежів по Головній конторі Харитоненко	01.01.1916	10	
183.		Списки поденних робітників	01.03.1916-18.02.1917	299	
184.		Списки поденних робітників Кам’яно-Галатовської економії	березень 1916-грудень 1916	37	

1	2	3	4	5	6
185.		Рахунки поденних робітників Дмитриївської економії. Відомості про наявність худоби, зерна та фуражу по Грознянському маєтку. Протоколи засідань правління Центральної спілки службовців фірми П.І. Харитоненка	10.05.1916-03.12.1918	78	
186.		Витяг некасових кошторисних видатків по Головній конторі Харитоненка	01.05.1916	13	
187.		Витяг некасових кошторисних видатків за травень 1916 р. по Головній конторі Харитоненка	01.06.1916-01.06.1916	14	
188.		Витяг некасових кошторисних видатків за червень 1916 р. по Головній конторі Харитоненка	01.06.1916	12	
189.		Звіт про здійснені витрати по економіях Харитоненка за серпень 1916 р.	серпень 1916	78	
190.		Витяг некасових кошторисних витрат за червень 1916 р.	16.06.1916-	13	
191.		Загальні відомості про врожай хлібів по всіх маєтках спадкоємців П.І. Харитоненка	23.09.1916-16.01.1917	130	
192.		Баланс Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	01.09.1916-01.09.1917	8	
193.		Відношення Сумської міської управи з господарських питань	17.10.1916-05.11.1918	67	
194.		Витяг із головної книги за листопад, грудень 1916 р.	30.11.1916-грудень 1916	13	
195.		Договір про продаж претензії Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином до Торгового дома Д. та А. Расторгуєвих. Витяг з книги ресконтори Московської контори Торгового дому І.Г. Харитоненка з сином	01.10.1916-15.10.1916	7	

1	2	3	4	5	6
196.		Витяг з рахунків Головної книги контори П.І. Харитоненка	05.12.1916	4	
197.		Експлікація землі маєтків спадкоємців П.І. Харитоненка	13.03.1917-18.12.1917	71	
198.		Списки службовців маєтків П.І. Харитоненка	01.06.1917-25.07.1917	19	
199.		Книга особових рахунків Торгового дому П.І. Харитоненка	1917-1918	7	
200.		Касові відомості Московської контори І.Г. Харитоненка, Заключний баланс Янково-Рябинівської економії. Порівняння кошторисних асигнувань зі здійсненими витратами по Наталівському заводу. Список робітників та службовців Сумської дитячої лікарні на видачу доплати грошей	14.02.1917-16.01.1919	84	
201.		Баланс оборотних коштів	1918	77	
202.		Розрахункова книга бурякоцукрових заводів Головної контори П.І. Харитоненка	1918-1919	42	
203.		Журнал рахунків господарства Стрілковської економії	серпень 1922	32	
204.		Журнал рахунків Стрілковського заводського господарства за вересень 1922 р.	вересень 1922	29	
205.		Журнал рахунків Стрілковського заводського господарства	жовтень 1922	43	
206.		Журнал рахунків Стрілковського заводського господарства за листопад 1922 р.	листопад 1922	36	

1	2	3	4	5	6
207.		Журнал рахунків витрат Стрілковського заводського господарства	грудень 1922	32	
208.		Журнал рахунків Стрілковського заводського господарства	грудень 1922	46	
209.		Кошторис капіталу по Головній конторі Торгового дому П.І. Харитоненка з сином	[1900]	16	
210.		Книга обліку бурякоцукрового виробництва на цукрових заводах П.І. Харитоненка	[1920]	34	
211.		Список цукрових заводів	[1900]	15	
212.		Старий опис		10	

До опису внесено 212 (двісті дванадцять) справ з № 1 по № 212, у тому числі:
літерні №№ _____,
пропущені №№ _____

Укладач опису:

Провідний архівіст відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату О.В. Андрющенко

03.04.2018

Перевідна таблиця шифрів опису 1 фонду 235

Головна контора Торгового дому «Харитоненко с сыном» у м. Суми

м. Суми Сумського повіту Харківської губернії

№ справи старий	№ справи новий	№ справи старий	№ справи новий
1	1.	88	107.
2	2.	89	108.
3	3.	90	109.
4	4.	91	110.
5	5.	92	111.
6	6.	93	112.
7	7.	94	113.
8	8.	95	114.
9	9.	201	115.
10	10.	202	116.
11	11.	177	117.
12	12.	96	118.
13	13.	97	119.
14	14.	203	120.
15	15.	204	121.
16	16.	98	122.
17	17.	99	123.
18	18.	100	124.
19	19.	178	125.
20	20.	101	126.
21	21.	102	127.
22	22.	103	128.
23	23.	104	129.
24	24.	105	130.
25	25.	106	131.
26	26.	107	132.
27	27.	205	133.
28	28.	206	134.
29	29.	108	135.
189	30.	109	136.
30	31.	110	137.
31	32.	111	138.
32	33.	112	139.
33	34.	113	140.
34	35.	207	141.
35	36.	208	142.

№ справи старий	№ справи новий	№ справи старий	№ справи новий
36	37.	114	143.
37	38.	115	144.
38	39.	116	145.
39	40.	117	146.
40	41.	118	147.
41	42.	179	148.
190	43.	119	149.
42	44.	120	150.
43	45.	121	151.
44	46.	122	152.
45	47.	123	153.
46	48.	124	154.
47	49.	125	155.
48	50.	126	156.
49	51.	127	157.
50	52.	128	158.
51	53.	129	159.
52	54.	130	160.
191	55.	131	161.
192	56.	132	162.
193	57.	133	163.
175	58.	134	164.
53	59.	180	165.
54	60.	135	166.
55	61.	136	167.
56	62.	137	168.
57	63.	138	169.
57 а	64.	139	170.
58	65.	169	171.
59	66.	140	172.
60	67.	141	173.
194	68.	142	174.
173	69.	143	175.
195	70.	144	176.
61	71.	187	177.
62	72.	188	178.
63	73.	209	179.
64	74.	210	180.
176	75.	145	181.
65	76.	146	182.
66	77.	147	183.

№ справи старий	№ справи новий	№ справи старий	№ справи новий
67	78.	148	184.
68	79.	149	185.
69	80.	150	186.
70	81.	151	187.
196	82.	152	188.
197	83.	153	189.
71	84.	154	190.
72	85.	155	191.
73	86.	156	192.
74	87.	157	193.
75	88.	181	194.
76	89.	182	195.
77	90.	158	196.
78	91.	159	197.
79	92.	160	198.
80	93.	161	199.
81	94.	183	200.
82	95.	174	201.
83	96.	162	202.
84	97.	163	203.
85	98.	164	204.
184	99.	165	205.
185	100.	166	206.
186	101.	167	207.
198	102.	168	208.
199	103.	170	209.
200	104.	171	210.
86	105.	172	211.
87	106.	Старий опис	212.